

Бурко Д.І. (Мінск)

Хрысціянскія матывы і вобразы ў творчасці Максіма Багдановіча

Напачатку было слова, і слова было ў Богу, і Богам было слова. Слова – гэта Бог, і Бог дае чалавеку слова. Слова мастацкай літаратуры нярэдка чэрпала з крыніц Божага слова. Насычалася ім, жывілася мудрасцю і вобразнасцю біблейскіх матываў. Прыкладам могуць служыць «Боская камедыя» Дантэ, «Фауст» Гётэ і інш. Беларускай літаратура не засталася ўбаку. Яе прадстаўнікі, сыны свайго часу і эпохі, нярэдка звярталіся да хрысціянскай тэматыкі, не абмінуў яе і выдатны паэт М. Багдановіч.

Хрысціянства багата сваёй вобразнасцю і сімволікай. Сімвал крыжа (знак выратавання і любові), вобраз Багародзіцы, маці-заступніцы ўсіх людзей, вобразы святых, сімвалічны агонь свечкі... Усе гэтыя вобразы-сімвалы мы знаходзім у творах М. Багдановіча. Вершаванае слова паэта пераклікаецца з Евангеллем – Божай праўдай аб дзіцячай шчырасці і чысціні: «Дазвольце дзецям прыходзіць да Мяне і не бараніце ім <...> А сапраўды кажу вам, хто ня прыме Каралеўства Божае як дзіця, ня ўвойдзе ў яго» [2, с. 146]. Сугучныя гэтым словам з Новага Запавету радкі М. Багдановіча: «Падымі угару сваё вока, / І ты будзеш ізноў, як дзіця, / І адыйдуць-адлынуць далёка / Усе трывогі зямнога жыцця / Ціха тучу блакіт закалыша, / У душы адрасце пара крыл, – / Узляціць яна ў сінюю вышу / І ў струях яе змые свой пыл...» [1, с. 35]. Паэт заклікае ачысціцца душой, стаць як дзіця, бо толькі такім адкрыта дарога ў неба.

У вершы «Ян і маці» выкарыстоўваецца вобраз-сімвал свечкі, якая запальваецца ў час буры і навальніцаў, а таксама над паміраючым: «Ты стамілася, змарнела, слёз праліла рэчку. / Што ж, пастаў прад абразамі, запаліўшы, свечку: / Мо паможа Яну гэты свет і пацер словы... / Асвятліла свечка з воску хлопца твар васковы. / Тае воск, і ўніз ціхутка капелькі сцякаюць, / А ў вачах збалелых Яна слёзы наступаюць. / Свечка свеціць, свечка ззяе, свечка дагарае, / І ў панурай, песна і хаце хлопец памірае» [1, с. 44]. Грамнічная свечка ў хрысціянстве – сімвал Багародзіцы, якая стаіць пад крыжам свайго сына. У паганскія часы святочны агонь запальвалі над паміраючым, каб асвятляў душы нябожчыка дарогу ў замагільны свет. У хрысціянскай традыцыі вобраз пахавальнага агню замяняецца свечкай, полымя якой ратуе душу ад нячыстых духаў і кіруе да неба. Але важная розніца ў тым, што агеньчык грамнічнай свечкі дае надзею на жыццё: «Мо паможа Яну гэты свет і пацер словы...».

У вершы «Зразаюць галіны таполяў адну за адной...» пераклікаюцца хрысціянскія і патрыятычныя матывы. Ахвяраваць самым каштоўным, сваім жыццём, за Радзіму, за сваіх братоў – адна з хрысціянскіх ісцін, адпаведная подзвігу Хрыста, які аддаў жыццё дзеля іншых: «Бо няма большай любові Як тая, калі хто жыццё Сваё аддасць за братоў сваіх» [2, с. 200]. У М. Багдановіча гэты матыв трансфармуецца ў матыв ахвярнага служэння Радзіме: «Зразаюць галіны таполяў адну за адной... / Без скаргі яны на зямлю чарадою лажацца, / Бо смерць іх патрэбна, каб дзерава новай вясной / Магло бы хутчэй развівацца / Таварышы-браця! Калі наша родзіна-маць / Ў змаганні з нядоляй патраціць апошнія сілы, – / Ці хваце нам духу ў час гэты жыццё ёй аддаць, / Без скаргі палеч у магілы?!» [1, с. 72].

Хрысціянскія матывы, перапрацаваныя ў адпаведнасці з нацыянальнай традыцыяй, алюзіі на біблейскія тэксты ёсць у шматлікіх вершах М. Багдановіча («Хрэсьбіны лесуна», «Летапісец», «Перапісчык» і інш.), у цыкле «Мадонны», у апавяданнях-прыпавесцях «Апокрыф», «Мадонна», «Апавяданне аб іконніку і залатару». Уся творчасць «паэта чыстае красы» адсвечвае нябеснай гармоніяй, вучыць хрысціянскай любові да чалавека.

Літаратура

1. Багдановіч, М. Інтымны дзённік : выбр. творы / М. Багдановіч. – Мінск, 2006.
2. Новы Запавет ; пер: а. У. Чарняўскага. – Мінск, 1999.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ